

CD OPERETTE

Bruin verleden
Franz Léhar & anderen

De Oostenrijker Franz Léhar (1870-1948) was een van de meest succesvolle operetteschrijvers van de twintigste eeuw. Zijn 'succesnummers' *Der Zarewitsch* (De tsarevitsj) uit 1927 en *Das Land des Lächelns* (Het land van de glimlach) uit 1929 brachten aria's voort die via de prille grammofoonplaatindustrie snel hun weg vonden naar een groot publiek. Dat melodieën van zijn hand, zoals die van *Dein ist mein ganzes Herz* (Mijn hart is van jou alleen) en *Es steht ein Soldat am Wolgastrand* (Er staat een soldaat aan de Wolga), nog steeds hun publiek hebben, bewijst deze opname van de Duitse tenor Klaus Florian Vogt met favorieten uit het operettegenre. Vogt is een typisch Duitse heldentenor, gespecialiseerd in Wagnerrollen.

Léhar componeerde de tenorpartij in bovengenoemde nummers voor zijn landgenoot Richard Tauber (1891-1948), in de jaren 1920 een ster in Wenen. Meerdere rollen in Léhar's operettes werden als op het ware op Taubers lijf geschreven. In 1933 werd de tenor echter het slachtoffer van nationaalsocialistische

bruinhemden die hem in Berlijn op straat aanpakten en schreeuwden: „Judenl Himmel, raus aus Deutschland“ (Joodse rekel, scheer je weg uit Duitsland). Taubers vader was een tot het katholicisme bekeerde Jood. Na de machtsovername door de nazi's in 1938 kon de tenor niet anders dan naar de Verenigde Staten vluchten.

Hitler hield echter veel van Léhar's muziek, waardoor zijn werk in nazi-Duitsland werd gepromoot. In 1939 en 1940 ontving Hitler Léhar persoonlijk. De componist was echter gehuwd met een Joodse, wat volgens de Duitse rassenwetten ontoelaatbaar was. In 1938 verkreeg zij door toedoen van propagandaminister Joseph Goebbels het statuut van ere-Ariër, wat haar wellicht het leven reddde.

De nazi's meenden ook de Joodse componist Emmerich Kálmán (1882-1953), van wie ook een werk op deze schijf prijkt, een plezier te doen door hem het Arisch erburgerschap aan te bieden, maar hij verkoos in 1938 te emigreren.

Voorts bevat de opname vooral werk van Léhar, maar ook enkele favoriete tenorpartijen uit *West Side Story* van Leonard Bernstein uit 1957. (EDS)

Klaus Florian Vogt, *Favorites*, met het Münchner Rundfunkorchester onder leiding van Gerrit Priestnitz, Sony Classical, 88843035382, 20 euro.

CD KLASSIEK

Lang vergeten
Johann Sebastian Bach

Het Freiburger Barockorchester voert Bachs Brandenburgse concerto's feilloos uit. Deze meesterwerken hebben niets te maken met de Oost-Duitse stad Brandenburg, laat staan met de beroemde stadspoort in Berlijn. Bach zelf kende zijn werk onder de Franse titel die hij de zes stukken mee-gaf: *Six concerts avec plusieurs instruments*. Pas in de negentiende eeuw werden ze vernoemd naar de opdrachtgever, Christian Ludwig van Brandenburg, de jongste zoon van de machtige keurvorst van Brandenburg. De markgraaf

woonde in Berlijn, was een groot muzikliefhebber en hield er een zeskoppig strijkersensemble op na. Wellicht vroeg hij Bach wat muziek voor hen te componeren.

Bach wachtte twee jaar alvorens de opdracht uit te voeren. Wellicht zag hij dit werk als een springplank naar een betere benoeming. De zes concerto's werkten voort op wat Vivaldi begonnen was.

Of ze in Berlijn werden uitgevoerd, is niet bekend. Feit is dat ze pas in 1849 werden ontdekt in de bibliotheek van Brandenburg, al werden delen zichtbaar in de familie Bach gebruikt als inspiratiebron. Vader Bach werd later cantor in Leipzig, waardoor hij zich vooral bezighield met religieuze muziek. (EDS)

Johann Sebastian Bach, *Brandenburg Concertos Nos. 1-6*, door het Freiburger Barockorchester, harmonia mundi, HMC902176/77, 22,50 euro.

BOEK PSYCHOLOGIE

Niemand alleen
Baars & Van Meekeren

Een mens leeft niet in zijn een-tje. Hij of zij is altijd ingebed in een netwerk van relaties, allereerst met familieleden. Krijgt iemand te maken met een psychische stoornis, dan heeft dat effect op zijn naaste omgeving en vice versa. Die omgeving is vaak bereid om zich als mantelzorg in te zetten en zorg te verlenen. Ze draagt mee en is vaak bereid daar ver in te gaan.

Dit boek richt zich allereerst tot beroepskrachten, maar is ook leesbaar voor een publiek met een brede belangstelling. De Nederlandse auteurs richten zich op de familie en andere 'naastbetrokkenen' van mensen met psychische stoornissen en op hoe beroeps mensen deze kunnen betrekken bij de behandeling.

Zowat alle stoornissen, behandelmodellen, invalshoeken en settings komen aan bod. We zijn nogal geneigd om bij de term 'psychiatrische stoornis' meteen te denken aan psychose en depressie, maar ook eetstoornissen, verslaving, autismespectrumstoornissen en ADHD (aandachtstekort-hyperactiviteitstoornis) passen eronder.

Het gaat niet om de louter stoornis, maar om een mens met een stoornis die een grote invloed heeft op hem/haar en op de omgeving. In het boek zijn theorie en praktijk verzameld die uitgaan van drie grondslagen: een oprecht geïnteresseerde

houding ten opzichte van zowel patiënt als diens omgeving, het versterken van de relatie tussen mensen die zich met elkaar verbonden weten en preventie van overbelasting van de naaste omgeving van de patiënt.

„Een mens kan alleen een mens zijn als er andere mensen zijn die hem tot mens maken“, lezen we. Een straffe uitspraak, die ongetwijfeld nog meer opgaat wanneer het mensen betreft die psychisch lijden. (EDS)

Jan Baars & Erwin van Meekeren, *Een psychische stoornis heb je niet alleen*, Boom, Amsterdam, 2014, 29,30 euro.

BOEK RELIGIE

Historische Jezus?
Reza Aslan

Veel hedendaagse auteurs over Jezus herhalen slechts wat de Duitse Verlichtingsdenker Hermann Samuel Reimarus (1694-1768) al schreef, namelijk

dat de historische Jezus andere bedoelingen had en een andere persoon was dan welke de christenen in het geloof kennen.

Reza Aslan is een Amerikaanse godsdiensthistoricus met een islamitische achtergrond. Vorig jaar prijkte zijn *De zeloet. Het leven van Jezus van Nazaret en de geboorte van een religie* op één in de bestsellerlijst van de krant *The New York Times*. Aslan zet de Jezus van de evangelies af tegen historische bronnen en borstelt een portret van Hem als een hartstochtelijk politieke figuur.

Aslans discours en redenering zijn dus niet nieuw, maar hij is wel zo eerlijk om Reimarus te vermelden. De zwerfsteen in zijn redenering blijft echter de verrijzenis. Zonder het geloof in de opstanding is de groei van het christendom als religie niet te

verklaren. Het is de kern van het christendom en Aslan weet er geen blijf mee. De apostelen waren alvast bereid hun leven te geven voor een geloofsovertuiging.

Is dit een slecht boek? Het is alleszins boeiend geschreven en in het omvangrijke tweede deel beschrijft Aslan uitgebreid alle literatuur die hij doornam. Vooral dat maakt het interessant, als achtergrond. (EDS)

Reza Aslan, *De zeloet. Het leven van Jezus van Nazaret en de geboorte van een religie*, Balans, Amsterdam, 2014, 395 blz., 14,99 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Mei 1940
Frank Seberechts

Historicus Frank Seberechts, verbonden aan het Archief-, Documentatie- en Onderzoekscentrum voor het Vlaams-nationalisme, beet zich vast in een vergeten drama uit de Tweede Wereldoorlog. In mei 1940, aan de vooravond van de Duitse inval op 10 mei, liet de Belgische overheid duizenden verdachte personen arresteren en wegvoeren. Het betrof aanhangers van de Nieuwe Orde, zoals VNV'ers en Rexisten, maar ook communisten. Eveneens werden mogelijke verdachten van spionage en Duitse burgers opgepakt, onder

wie heel wat Joden die naar België waren gevlucht.

Seberechts toont aan hoe de lijst met namen van verdachten tot stand kwam. Vooral de Staatsveiligheid speelde daarin een rol, maar ook de burgerlijke parketten. Zijn conclusie is dat in een aantal gevallen de aanhoudingen te verantwoorden waren, maar dat op grote schaal werd geblunderd en ook onschuldigen op transport belandden.

De transporten gingen richting Frankrijk, waar de weggevoerden ontberingen leden en uiteindelijk in Franse concentratiekampen terecht kwamen. Berucht is het bloedbad op 20 mei 1940, aangericht door Franse soldaten in Abbeville, waarbij Joris Van Severen, de leider van het Verdinaso, en zijn rechterhand Jan Rijckooft, omkwamen. Mensen uit de Oostkantons belandden op het Britse eiland Man, waar ze de rest van de oorlog in een interneringskamp bleven.

Tijdens de bezetting werden de gebeurtenissen van mei 1940 door collaborerende organisaties gebruikt. Het blikveld vernauwde en het leek alsof enkel sympathisanten van de Nieuwe Orde, meer bepaald Vlaams-nationalisten, het slachtoffer waren van

het Belgische staatsapparaat. De wegvoering was voor hen ook het bewijs van het failliet van de Belgische democratische samenleving. Daarbij werd vergeten dat het gros van de weggevoerden Joden waren evenals burgers met een Duits paspoort. De Joodse weggevoerden eindigden meestal in het doorgangskamp Drancy, ten noorden van Parijs, van waaruit ze naar de vernietigingskampen werden gevoerd.

De verantwoordelijken werden in 1940 door de Belgische publieke opinie uitgespuwd. Na de oorlog werden de aanhoudingen beschouwd als een 'accident de parcours' in het verzet tegen de Duitse bezetter. De realiteit is duidelijk meer complex. (EDS)

Frank Seberechts, *De weggevoerden van mei 1940*, Bezige Bij, Antwerpen, 2014, 348 blz., 22,50 euro.